

Självständigt Arbete (15hp)

Författare		Program/Kurs	
Jesper Rhönstad		OP SA 15-18	
Handledare		Antal ord: 11989	
Håkan Edström	Beteckning	Kurskod	
		1OP415	
FJÄRDE GENERATIONENS KRIGFÖRING, KVALITATIV INNEHÅLLSANALYS AV EN SMÅSTATS FÖRSVARSFÖRMÅGA.			
<u>ABSTRACT:</u>			
<p>The globalised world that we can see today bear with it many threats thus states must constantly keep up with developments to address these threats.</p> <p>This dissertation evaluates Sweden's militärstrategisk doktrin 2012 and operativ doktrin 2014 as a general example for small states in their defence against fourth generation warfare (4GW). The overall aim is to endeavour to determine if the doctrines meet the criteria and are prepared for the threats that come with 4GW, but also the integration between both management levels which the doctrines represents is mentioned to be of utmost importance.</p> <p>To succeed in facing the threats of the 4GW, it is according to the theory of the subject important to meet six criteria: Maneuver warfare, legitimacy, synergy, people, network and communications. This dissertation shows that Sweden meets the criteria and has an integration between both doctrines which represents the strategic and operational management levels. In addition to this, the study also shows the difference in objectives for these management levels which the study was not aimed at from the beginning.</p> <p>The method that has been used is a qualitative content analysis where the criteria are based on the theory which has been the basis for the analysis that could answer the research questions.</p>			
<u>Nyckelord:</u>			
Fjärde generationens krigföring, icke-statliga aktörer, småstater, ledningsnivåer.			

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Problemformulering	1
1.2 Forskningsöversikt	2
1.3 Syfte och frågeställning.....	5
1.4 Avgränsningar	5
1.5 Disposition.....	5
2. Teori	6
2.1 Manöverkrigföring	6
2.2 Legitimitet	6
2.3 Synergi	6
2.4 Människor.....	7
2.5 Nätverk	7
2.6 Kommunikation.....	7
2.7 Teori för att förstå doktriner	8
3. Metod	8
3.1 Metodval.....	8
3.2 Operationalisering	10
3.3 Metoddiskussion validitet och reliabilitet	12
3.4 Material och källkritik	12
3.5 Etik	13
4. Analys.....	14
4.1 Fråga 1 – Militärstrategisk doktrin 2012.....	14
4.2 Fråga 2 – Operativ doktrin 2014	19
4.3 Fråga 3 - Jämförelse	23
5. Resultat.....	25
5.1 Svar på forskningsfrågorna.....	26
6. Avslutning	27
6.1 Diskussion om resultatet	27
6.2 Återkoppling till teorin.....	28
6.3 Återkoppling till metod	28
6.4 Relevans för professionen	28
6.5 Vidare forskning.....	28
7. Källförteckning.....	29
7.1 Litteratur.....	29

1. Inledning

1.1 Problemformulering

Den fjärde generationens krigföring är ett väl diskuterat ämne och begrepp där få är eniga om dess egentliga betydelse för stater, men de flesta är överens om att det kommer med stora utmaningar både nationellt som internationellt. Vilket i sin tur bör få konsekvenser i form av att stater måste utvärdera sitt försvar mot rådande omständigheter. Forskningsöversikten visar nedan på att ledningsnivåers betydelse ej finns representerad i ämnet fjärde generationens krigföring kopplat mot småstater. Även om det finns annan forskning som bevisar vikten av koherens mellan ledningsnivåer kopplat till ett effektivt försvar, Håkan Edström och Dennis Gyllensporre utvecklade exempelvis en modell för att analysera koherens mellan ledningsnivåer vid FN:s fredsbevarande operationer.¹

Vidare menar Thomas Hammes på att omvärlden inte bara står inför en ny typ av fiende utan ett fundamentalt nytt sätt att föra sitt krig på. Fjärde generationens krigföring har utvecklats från korta, beslutsamma operationer så som blitzkrieg, till vad omvärlden idag kan se som lågintensiva krig som sträcker sig över årtionden, där enskilda slags segrar har mindre betydelse för att vinna kriget. Hammes menar också på att historien visar en logisk evolution från Kina och Mao Tse-Tung till vad som sker och har skett i Afghanistan, Irak, Somalia, Tjetjenien och Vietnam. Med detta som grund menar Hammes att stater kan dra lärdomar och bygga ett försvar för dagens och morgondagens hot samt utmaningar i rätt riktning. Bara en förståelse skapas för var i de olika generationers krigföring världen befinner sig i, med historien som stöd.²

Arjun Subramaniam förklarar vikten av att utveckla förmågor för att hantera den fjärde generationens krigföring i god tid på alla ledningsnivåer, militära som civila och dess samarbeten. Då det kommer ha stor betydelse för den militära effekten och professionen. Dessa förmågor kan ta lång tid att utveckla därför beskriver han förmågeutveckling och vikten av hantering vid rätt ledningsnivå som ett för framtiden viktigt sätt att förhindra den fjärde generationens krigföring från att få sin vitala tid att gro.³

William Lind hävdar att fjärde generationens krigföring står för de största förändringarna inom krigföring som världen känner till sedan fredsavtalen vid Westfalen 1648.⁴ Han menar på att nationalstaterna har förlorat sitt monopol att föra krig och att icke-statliga aktörer med mindre medel att tillgå, med globaliseringen som sker, nu utmanar staterna.⁵ Vidare är

¹ Edström, Håkan & Gyllensporre, Dennis, *Political aspirations and perils of security: unpacking the military strategy of the United Nations*, Palgrave Macmillan, Basingstoke, (2013), S.10-14

² Hammes USMC, Colonel Thomas X., *The Sling and the Stone: On War in the 21st Century* (Zenith Military Classics). Motorbooks International. Kindle Edition, E-bok, (2004), S.167-180

³ Arjun Subramaniam, *Strategies to Tackle Fourth Generation Warfare (4GW): An Aerial Perspective*, Strategic Analysis, 34:5, (2010), S.756-765

⁴ William S. Lind and Gregory A. Thiele, *4th Generation Warfare Handbook*. Castalia House. Kindle Edition, E-bok, (2016), S.49

⁵ Ibid., S.37-42

uppdraget för staters försvarsmakter att på alla ledningsnivåer förbereda sig för att försvara och bevara deras egna stat.⁶

Legitimitetskrisen för stater varierar men påverkar nu i stort sett samtliga till en viss utsträckning. Därför är det troligt att detta fortsätter att intensifieras, för första världens länder, då vi nuvarande kan se att så sker i tredje världens länder.⁷ Krigföring förändras ständigt och nu snabbare och på en större skala än vad som skett under de senaste 350 åren. Fienden lär och anpassar sig, samt vem som slåss och vad de slåss för har fått stora förändringar där stater världen över slåss mot icke-statliga aktörer.⁸

Slutligen menar Lind att hur en stats försvar agerar på olika ledningsnivåer är av stor vikt. En stats operationella och strategiska nivåer kan nå olika framgångar, vilka i slutändan kan vara kontraproduktiva gentemot varandra. För en stat dess folk emot sig till följd utav hänsynslöst uppträdande kan de strategiska målen bli svåra att nå. Han menar på att det krävs en samstämmighet mellan nivåerna och att de inte får bli isolerade ifrån varandra.⁹

Diskussionen som förs i ämnet syftar till att skapa en förståelse för problemet i form av de utmaningar stater kan komma att ställas inför. Vidare tydliggöra vikten av att vara förberedd att möta hoten på rätt sätt kopplat till ledningsnivåer, för att vara effektiva i ett försvar mot en fiende vars metoder är många. Det finns en relativt omfattande forskning som beskriver delar av de hot som fjärde generationens krigföring ställer stater inför. Men vilka doktrinära förberedelser från den svenska försvarsmakten kan hittas kopplat till den fjärde generationens krigföring är en intressant del att utvärdera. Hur förberedda eller oförberedda är egentligen mindre stater som Sverige mot dessa allvarliga hot? Hur väl har styrande dokument anammat utvecklingen av krigföring och hoten som de och omvärlden ställer? Finns en förståelse för viktiga begrepp och metoder för fjärde generationens krigföring? Genom att besvara frågor i denna stil kan vi söka förklaring till hur vi är rustade och bäst manövrerar de hot som den fjärde generationens krigföring ställer.

1.2 Forskningsöversikt

Fem artiklar kring ämnet fjärde generationens krigföring beskrivs nedan för att identifiera en forskningslucka där det befintliga forskningsläget sedan kan kompletteras. Här identifieras argument för, såväl som argument mot, fjärde generationens krigföring och dess relevans. Där författarna vid ett flertal tillfällen kritiserar varandras artiklar.

Den fjärde generationens krigföring där staterna förlorar sitt monopol att föra krig är här. Denna typ av krigföring kan spåras hela vägen till tiden före freden vid Westfalen 1648.¹⁰ När de religiösa krigen slutade och staterna blev suveräna. William Lind menar på att staternas suveränitet är på väg att brytas upp.

⁶ William Lind and Gregory Thiele, *4th Generation Warfare Handbook*, S.97-102

⁷ Ibid., S.1389

⁸ Ibid., S.37

⁹ Ibid., S.102-119

¹⁰ William S. Lind, *Understanding fourth generation war*, *Military Review*; Sep/Oct 84, 5; *Military Database*, (2004), S.12

De moderna generationernas krigföring började i samband med staternas egenrätt till krigföring som började vid Westfalen. Innan dess kunde kriget föras av många andra parter, exempelvis familjer, stammar, religioner, städer och företag. William Lind beskriver de fyra moderna generationerna av krigföring där den första generationen bestod av linje och kolumntaktik. Den andra generationen var utnötningskrigen, där massiv koordinerad eldkraft från en central ledning var svaret på alla lösningar där initiativ ansågs vara farligt och förstörde samspelet.¹¹

Den tredje generationens krigföring, bestod av manöverkrigföring där eldkraft ersattes av hastighet och överraskning som skulle bidra till en mental och fysisk förvirring av fienden.¹²

Den fjärde generationens krigföring är decentraliserad, initiativtagande och kan föras av vem som helst, där stater hamnar i krig mot icke statliga aktörer och där situationen snabbt blir okontrollerbar. Stater är enbart förberedda på hot från andra stater, vilket gör dessa sårbara för andra hot så som aktörer som har möjligheten att hålla sig dolda i det öppna.¹³

Michael Evans trycker på att den fjärde generationens förespråkare har en otillräcklig strategisk analys och att deras historiska förklaring inte övertygar.¹⁴ Han menar istället att "icke-trinitära" krig, som förekommer av olika uppror och konflikter som definieras av etniska skillnader och religiös fundamentalism. Inte kommer att riva isär avtalen vid Westfalen 1648. Samt att stater fortfarande kommer att ha kvar sitt monopol inom krigföring.¹⁵

Michael Evans kritiserar vidare Hammes uppsats, "krig utvecklas till den fjärde generationen" och menar att teorin om fyra generationer av krigföring måste testas mot bevis som ger noggrann uppmärksamhet åt strategisk analys och historisk kronologi om det ska kunna tas på allvar. Svagheterna menar han ligger i att Hammes t.ex. grupperar olika konflikter från tre olika kontinenter tillsammans, vilket inte är en övertygande förklaring till uppkomsten av uppror och dess plats inom den fjärde generationen av krigföring.¹⁶

Michael Evans hävdar dock att Hammes största svaghet är oförmågan att placera krig i samband med en ny internationell säkerhetsmiljö, som har omformats av globaliseringen och informationsrevolutionen.

Rod Thornton talar om att vi kan lära mycket om hur vi skall handskas med den fjärde generationen av krigföring om vi ser tillbaka i historien och lär oss av tidigare exempel av att hantera insurgenter. Rod Thornton kritiserar Hammes för att kalla det en "ny" typ av krigföring då det implicerar att det också måste finnas en ny form av lösning på dess påstådda problem.¹⁷ Ser vi tillbaka till situationer tidigare än Mao Tse-tung och inte bara under de senaste 70 åren där Hammes hävdar att själva insurgenternas utveckling sakta startade, så vill

¹¹ William S. Lind, *Understanding fourth generation war*, S.12

¹² Ibid., S.13

¹³ Ibid., S.13-14

¹⁴ Michael Evans, *Elegant irrelevance revisited: A critique of fourth-generation warfare*, *Contemporary Security Policy*, 26:2, (2005), S.242-249

¹⁵ Ibid., S.242-249

¹⁶ Ibid., S.244

¹⁷ Rod Thornton, *Fourth generation: A 'new' form of 'warfare'?* *Contemporary Security Policy*, 26:2, (2005), S.270-278

Rod Thornton påvisa att Hammes har fel. Rod Thornton menar istället att metoderna i den fjärde generationens krigföring inte kan sägas vara nya då detta sätt att stävja en ockupant har använts ända sedan romartiden. När romarna stred mot stammar i vad som nu är norra Tyskland led de stora förluster mot vad som kan anses vara klassisk gerillakrigföring.¹⁸

Rod Thornton menar slutligen att Hammes har många bra synpunkter på hur en stormakt, den amerikanska militären bör ändra sitt tillvägagångssätt men att Hammes försvarar detta genom hur han rubricerar och definierar den fjärde generationens krigföring.¹⁹

Arjun Subramaniam betonar vikten av att använda flygstridskrafter som ett instrument i konflikter av det lägre spektrumet samt fjärde generationens krigföring.²⁰ Från ett indiskt perspektiv får vi ta del utav svårigheter som kommit till ytan från undersökningar som gjorts i ämnet. Genom att möta konflikter i rätt skede med rätt instans kan stater, enligt Arjun Subramaniam, kapa ledtider och bli effektivare att agera mot en icke statlig aktör som vill oss illa. Genom att skapa förutsättningar för ett samarbete mellan alla vapengrenar inom militären samt det civila kan stater få en synergi mellan samtliga kompetenser och således bli effektivare. Detta samarbete tar lång tid att skapa och bör skyndsamt utvecklas för att kunna tackla de nya hoten som stater allt oftare ställs inför.²¹

Artikeln tar upp mycket av nytta för kunskap inom ämnet och ger ett perspektiv på hur synergier kan användas för att i slutändan vara en förlängd arm av politiken och skydda statens suveränitet och integritet. Det som sammanställs som allra viktigast är att kunna integrera civila och militära funktioner för att få en exakt och snabb respons på de hot som vi ställs inför. Detta ger en utökad förklaring för hur vi kan hantera uppkomna relaterade problem.

Tim Benbow menar att den fjärde generationens krigföring är bristfällig i sitt framställande och i dess historiska koppling, men att stater har mycket att ta vara på utifrån dess synsätt om hur krigföring förändras.²² Hur kan vi dra nytta av detta sätt att se på krigföring för att få en så robust plan av vårt försvar och dess utveckling som möjligt?

Globaliseringen och utvecklingarna som kommer med den menar Tim Benbow ger nya verktyg för icke statliga aktörer att organisera sig, verka och entusiasmera eller influera andra, som en del i deras arsenal att effektivisera sitt sätt att påverka i deras riktning. Detta innebär enligt Benbow inte att uppror eller icke-statliga aktörer bör vara ensamt fokus för försvars- och säkerhetspolitik, det skulle vara ett stort misstag. Det är snarare ett sätt att föreslå att det är ett större problem, orsakar mer svårigheter, och förtjänar mer uppmärksamhet än vad som hittills allmänt erkänts.²³

Avslutningsvis identifieras forskningsluckan i bristen av forskning mot småstater samt att ledningsnivåer är underrepresenterade, även fast deras koherens nämns vara viktig för att vara

¹⁸ Rod Thornton, *Fourth generation: A 'new' form of 'warfare'?* S.270-278

¹⁹ Ibid., S.270-278

²⁰ Arjun Subramaniam, *Strategies to Tackle Fourth Generation Warfare*, S.756-765

²¹ Ibid., S.756-765

²² Tim Benbow, *Talking 'Bout Our Generation? Assessing the Concept of "Fourth-Generation Warfare"*, *Comparative Strategy*, 27:2, (2008), S.148-163

²³ Ibid., S.157-158

förberedd på ett krig av den fjärde generationen. Majoriteten av den forskning som kan identifieras är riktad mot stormakter.

1.3 Syfte och frågeställning

Sverige är en småstat som befinner sig under upprustning och rör sig numera mot ett nationellt inriktat försvar då säkerhetsläget i närområdet förändrats, där hoten med utvecklingen som sker inom krigföring kan anses vara många och ibland otydliga. Syftet blir således att utvärdera hur väl förberett Sveriges försvar är på den fjärde generationens krigföring som ett generellt exempel för småstater.

Övergripande Forskningsfråga:

Vilka kriterier utifrån teorin uppfyller militärstrategisk doktrin 2012 och operativ doktrin 2014 samt hur väl är dessa integrerade för att vara förberedda på de hot som fjärde generationens krigföring ställer?

För att möjliggöra ett strukturerat svar bryts denna fråga ner i tre delfrågor:

Frågor

- 1. Vilka kriterier uppfyller militärstrategisk doktrin 2012 för att vara förberedd på hoten som fjärde generationens krigföring ställer?*
- 2. Vilka kriterier uppfyller operativ doktrin 2014 för att vara förberedd på hoten som fjärde generationens krigföring ställer?*
- 3. I vilken utsträckning finns det en integrering av kriterier mellan militärstrategisk doktrin 2012 och operativ doktrin 2014 för att vara förberedd på hoten som fjärde generationens krigföring ställer?*

1.4 Avgränsningar

Den taktiska nivån avgränsas bort då de strategiska och operativa ledningsnivåerna utifrån problemet och forskningsöversikten bedöms vara av störst vikt för att få en förståelse och struktur för en stats försvar mot fjärde generationens krigföring. Dessutom bidrar detta till att kunna gå djupare i analysen då denna studie begränsas i omfång.

1.5 Disposition

Det andra kapitlet behandlar den teorin som står till grund för att möjliggöra analysen av empirin. Det tredje kapitlet behandlar metod och metodval med ingående operationalisering utifrån teorin för att sedan gå in på metoddiskussion kring validitet och reliabilitet. Slutligen görs en källkritiskgranskning av det empiriska materialet och ett avslutande etikavsnitt. Det fjärde kapitlet innehåller analysen av empirin som redogör för de kriterier som påträffas vid respektive doktrin samt en jämförelse mellan doktrinerna, resultatet sammanställs i en tabell för att lättare få en överblick. Det femte kapitlet presenterar resultat dragna ur undersökningen och svar på forskningsfrågorna. Det sjätte kapitlet innehåller diskussion om resultatet och en återkoppling till teori och metod samt en avslutning med relevans för professionen och förslag till vidare forskning. Det sjunde kapitlet innehåller en källförteckning.

2. Teori

2.1 Manöverkrigföring

Det viktigaste är att ha en grund för att kunna hantera de olika typer av hot som den fjärde generationens krigföring medför. Grunden för att kunna möta dessa decentraliserade och globaliserade hot kommer genom att lägst besitta en tredje generations armé som tillämpar manöverkrigföring. För att uppfylla tredje generationens krav på krigföring från den andra generationens krigföring krävs en institutionell kulturförändring. Det är inte enbart att anamma de taktiker som anses viktiga, utan är en större, mer komplex förändring.²⁴

Den första och andra generationens krigföring var mer centraliserade och fokuserade på att styra genom order från en central punkt. De var också mer inriktade mot processer, regelverk och procedurer där lydning och disciplin premieras framför initiativ för att få verksamheten att fungera. För att uppnå tredje generationens krigföring ligger skillnaden vid de centralt viktiga komponenterna. Vid tredje generationens krigföring samt icke statliga fjärde generationens krigföring är fokuset riktat mot situationen, fienden, och de resultat som situationen kräver av oss. Här kommer initiativ att förespråkas över lydning för att kunna agera snabbt med en decentraliserad beslutsfattning. Disciplinen kommer inifrån och är inte påtvingad. Här ges chefer ett ansvar för resultat, men aldrig för metoden det krävs för att nå resultaten.²⁵

2.2 Legitimitet

Andra generationens arméer kommer inte ha en möjlig chans till seger i den fjärde generationens krigföring. De blir irrelevanta då deras eldkraft inte kommer möjliggöra en seger, när den fjärde generationens krigföring sprider sig över stora ytor och leds decentraliserat. Även den tredje generationens statliga arméers möjligheter till seger är oklara. Ett exempel på detta kan vara att ingripa i ett annat land som blir utsatta för den fjärde generationens krigföring, där målet är att rädda eller återuppbygga staten. Även om den ingripande staten gör allt enligt ett skolboksexempel är det svårt att lyckas med målet på grund av alla strategiska faktorer som jobbar emot den. De lokala faktorerna, språk, kultur, politik, skilda religioner och att de ingripande parterna befinner sig i ett främmande land är exempel på faktorer som inte kommer att hjälpa till. Dessa faktorer bidrar till att underminera den stat som den ingripande parten desperat försöker rädda. Legitimitet är grunden som den fjärde generationens krig utkämpas på, stödet från en stat som ges kan därför anses vara svagare än skadan det gör för den lokala statens legitimitet.²⁶ Det är viktigt hur folket uppfattar de ingripande militära styrkorna i termer av legitimitet, för att ett förtroende ska kunna uppnås.²⁷

2.3 Synergi

För att kunna hantera fjärde generationens krigföring behöver staters myndigheter uppnå en synergi och ett samarbete för att hantera de olika hot som uppstår på rätt instans innan situationen hinner förvärras. Alla myndigheter har sin egna kultur och sitt egna sätt att arbeta

²⁴ William Lind and Gregory Thiele, *4th Generation Warfare Handbook*, S.1365–1368

²⁵ Ibid., S.1368–1372

²⁶ Ibid., S.1372-1385

²⁷ Michael J. Artelli & Richard F. Deckro, *Fourth generation operations: principles for the 'Long War'*, *Small Wars & Insurgencies*, 19:2, (2008), S.233

på för att hantera dessa hot, men den militära delen är den bäst lämpade att leda processen för att myndigheterna ska kunna lära av varandra. Den militära delen är organiserad för att utbilda, genom officerare och specialistofficerare. Den har också en tydlig stadga för att hantera hoten som fjärde generationens krigföring medför. För att lyckas med detta behöver statens försvarsmakt ta ansvar för utvecklingen och fokuset måste vara på människor, istället för teknologi. För det andra måste en ärlig analys av hoten vara det som påverkar våra officerare och dess processer. Slutligen behövs en flexibilitet för att kunna hantera en osäker framtid då ingen kan spå hur framtiden kommer att se ut.²⁸

2.4 Människor

Fokus bör ligga på människorna som nämns ovan, men varför? Hammes argumenterar för att teknologi i sig inte löser problem utan det gör istället vi människor.²⁹ I en lågintensiv långvarig konflikt blir teknologin irrelevant, vilket har visat sig i exempelvis Kina, Vietnam, Nicaragua, den första intifadan, Afghansk-Sovjetiska kriget och i Tjetjenien. I alla dessa exempel hade den förlorande sidan det teknologiska övertaget men misslyckades med att anpassa denna styrka för den nya typen av krigföring. Det som verkligen betyder något för att förbereda sig för framtiden är att besitta smarta, tränade, kreativa människor och ledare som styrs av ett sammanhängande långsiktigt strategiskt tillvägagångssätt skräddarsytt mot fjärde generationens krigföring.³⁰

2.5 Nätverk

Att bygga ett nätverk som organisation istället för en byråkratisk organisation anses vara viktigt för att kunna hantera den fjärde generationens krigföring. En byråkratisk organisation kommer inte att kunna hantera hot lika snabbt som en nätverksorganisation då godkännande krävs för att komma vidare i den vertikala byråkratiska processen. Med nätverk som organisation kommer exempelvis en officerare att kunna åtnjuta större frihet och kreativitet inom ramarna för sin chefs avsikt. Snabba förändringar kommer att kunna göras över tiden och teknologin kommer därefter också att kunna bli effektivare i takt med att människan får ett effektivare spelrum.³¹

2.6 Kommunikation

Var ligger fiendens tyngdpunkt? Pat Phelan menar att terrorism, insurgenier eller uppror kräver och är starkt beroende utav kommunikation och IT-nätverk i informationsmiljön för planering och samordning. Men även för dess finansiering och möjligheter till att skapa sig underrättelser. Vidare är det ett verktyg för deras spridning av propaganda och ett rekryteringsverktyg. Slutligen kan det användas för utbildning, mobilisering och dess logistik. Utan dessa hjälpmedel får dessa icke statliga aktörer svårt att bibehålla sin spridning av sin ideologi och militära krafter. Alla förmågor som kommer med en globaliserad värld, gör att det blir kostnadseffektivt och tidseffektivt.³²

²⁸ Hammes Thomas, *The Sling and the Stone*, S.231-232

²⁹ Ibid., S.231-232

³⁰ Ibid., S.232

³¹ Ibid., S.274-275

³² Pat Phelan, *Fourth Generation Warfare and its Challenges for the Military and Society*, Defence Studies, 11:1, (2011), S.113

Detta betyder således att fiendens mest väsentliga och viktiga medel är att kunna använda sig utav kommunikation och IT-nätverk. Utan den kommer nederlaget snabbt i alla andra förmågor uppräknade ovan. Kan vi eliminera eller påverka fiendens möjlighet till en god kommunikation, ledning och propaganda eller annat ovan kommer vi att underminera dess effektivitet och kan således lättare bekämpas.³³

2.7 Teori för att förstå doktriner

Den militära doktrinen påverkar säkerheten för en stat, vilket i förlängningen kan komma att skada dess säkerhetsintressen ifall dessa doktriner inte är integrerade med varandra och den högstanivån.³⁴ Fallerar doktriner i att ge de viktiga verktyg för att utöva den säkerhet som är tänkt kan detta leda till nederlag. Doktriner kan också skada staters säkerhet i de fall som de inte följer med i de politiska omständigheterna som råder samt motståndares kapaciteter och dess utveckling.³⁵ Doktriner behöver vidare ta i hänsyn de teknologiska framsteg som tas av andra motståndare. Tar inte doktriner hänsyn till dessa framsteg och innovationer från omvärlden samt integreringen mellan olika doktriner i beaktande kan detta mycket väl leda till förlust när kriget väl inleds.³⁶

För att vidare kunna förklara skillnader mellan doktriner beskriver Harald Høiback tre ideella typer av doktriner och dess syften: doktrin som säger vad vi ska *göra* som ett verktyg för förändring, vad vi ska *vara* som ett verktyg för utbildning och slutligen en doktrin som förklarar *varför* vi gör som vi gör och är som vi är för tillfället.³⁷

Doktrin som är välskriven, underbyggd, influerar, bidrar till anskaffning, hur vi ska slåss, planera och träna kan ändra organisationskulturen. Doktrinen är hörnstenen i den militära arkitekturen.³⁸

3. Metod

Inledningsvis kommer studiens metodval beskrivas för att ge en spårbarhet och en tydligare bild av vad det innebär och varför just denna metod användes. Därefter beskrivs operationaliseringen av kodschemat mer ingående. Slutligen görs en metoddiskussion och en förklaring av det empiriska materialet med ingående källkritik samt ett kortare etikavsnitt.

3.1 Metodval

Denna studie genomförs för att utvärdera svenska försvarsmaktens styrande dokument med ett teoretiskt instrument vilket innebär att teorin står i centrum.³⁹ Studiens metod bygger på en

³³ Pat Phelan, *Fourth Generation Warfare and its Challenges for the Military and Society*, S.114

³⁴ Posen Barry R., *The Sources of Military Doctrine: France, Britain, and Germany Between the World Wars*, Cornell Studies in Security Affairs, (1986), S.16

³⁵ Ibid., S.16

³⁶ Ibid., S.16

³⁷ Hoiback Harald, *Understanding Military Doctrine, A multidisciplinary approach*, Routledge, (2013), S.157

³⁸ Ibid., S.169

³⁹ Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann E. & Wängnerud, Lena, *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, Femte upplagan, Wolters Kluwer, Stockholm, (2017), S.89

kvalitativ innehållsanalys som kommer göras på den militärstrategiska doktrinen från 2012 samt den operativa doktrinen från 2014. Dessa har valts ut eftersom den operativa doktrinen bygger på den strategiska som givits ut åren innan, vilket skapar en sammanhållande struktur för empirin. Teorin består av litteratur som är aktuell inom krigsvetenskap och fjärde generationens krigföring.

Den kvalitativa innehållsanalysen syftar till att metodiskt mäta de olika förekomster som bedöms vara viktiga i en text.⁴⁰ Detta görs möjligt dels genom ett kvantitativt inslag för att räkna ut hur ofta de kodningsenheter eller värdeord som valts ut förekommer i förhållande till varandra för att kunna mäta dess frekvens, vilket tillsammans med en tolkning utifrån teorin medför det kvalitativa tillvägagångssättet mot det valda forskningssyftet.⁴¹ Eftersom empirin består av textbaserade dokument lämpar sig en kvalitativ metod för att möjliggöra en djupare förståelse.⁴²

Vidare används här den kvalitativa innehållsanalysen även för att möjliggöra en utvärdering och en förståelse av doktrinernas textinnehåll.⁴³ Den kvalitativa innehållsanalysen bidrar till denna studie i den bemärkelsen då frekvensen av kodningsenheter och värdeord kan räknas, men där större delar av studien måste kunna förklaras genom mer omfattande tolkningar. Det är här det kvalitativa i analysen får sin förklaringskraft.⁴⁴ Det väsentliga innehållet i texten kan träda fram genom noggrann läsning där sammanhanget och helheten ger en förståelse. Metodens bredd blir också önskvärd då samtliga texter kan innehållanalyseras.⁴⁵

Det denna studie kan dra fördel av är den goda tillgången till empiri i formen av olika doktriner som visar på hur organisationen Försvarsmakten förhåller sig till hot från omvärlden. En utmaning är dock att veta hur detta tillämpats i verkligheten på bred front inom organisationen. Komplementet av intervjuer skulle kunna tänkas vara passande för att få en ytterligare förståelse eller verifiering av resultatet, dock blir detta för omfattande för denna studie till följd av tidsbrist. Eftersom studien bygger på textläsning där dess innehåll tolkas, där resultat utifrån detta skapas, måste en förståelse gentemot det problemet som undersöks finnas.⁴⁶ Förståelse och medvetenhet kring läsarens individuella bedömningar utav innehållet är där av stor vikt. Därför bygger också studien på delar från teorin som på så sätt stödjer läsaren i dennes innehållsanalys vilket bidrar till en bättre utvärdering. Att vara påläst och besitta kunskap inom ämnet och sammanhanget är också ett sätt att motverka större individuella feltolkningar. Men givetvis påverkar också läsarens bakgrund i form av t.ex. umgängeskrets och världsuppfattning en studie.⁴⁷

⁴⁰ Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 3., [utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, (2012), S.50

⁴¹ Ibid., S.50

⁴² Johannessen, Asbjørn & Tufte, Per Arne, *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, 1. uppl., Liber, Malmö, (2003), S.72

⁴³ Bergström, Göran & Boréus, Kristina, *Textens mening och makt* S.50

⁴⁴ Ibid., S.50

⁴⁵ Ibid., S.50

⁴⁶ Ibid., S.30-49

⁴⁷ Ibid., S.30-49

För att möjliggöra svar på den tredje forskningsfrågan kommer en jämförelse att göras där värdeord och kodningsenheter analyseras utifrån de båda doktrinerna.⁴⁸ Detta för att kunna utvärdera likheter och skillnader mellan de två doktriner som representerar ledningsnivåerna.⁴⁹ Jämförelsen görs av fall som är så lika varandra som möjligt med oberoende variabler eller kodningsenheter och värdeord som grund, men där förklaringsvariabeln står i centrum.⁵⁰ Tabell 2 som är den kvantitativa sammanställningen av de två doktriner som blivit analyserade ger en statistisk överblick för jämförelsen. Slutligen kommer teoriavsnittet: 2.7 teori för att förstå doktriner, stå som grund för att ge en förklaring till varför en integrering av dessa doktriner är av största vikt, där eventuella likheter och skillnader mellan doktrinerna blir av stort intresse.

3.2 Operationalisering

I kodschemat som kan ses i tabell 1, är teorin det som utgör grunden av alla kriterier för de värdeord som kommer att utgöra samtliga kodningsenheter. Dessa kommer sedan att användas för att analysera och förstå empirin.⁵¹ Kodningsenheterna blir en central del av studien och kommer att stå till grund för själva analysen. Utifrån samtliga kodningsenheter kommer också en mer kvantitativ del i den kvalitativa analysen ta form. Där kodningsenheternas frekvens och förekomst relativt andelen av samtliga kodningsenheters utfall i empirin visas och förklaras vidare i tabell 2.⁵² Kodningsenheterna som nämns i empirin får ett procentuellt värde utifrån hur många gånger de nämns i empirin relativt hur många gånger de andra kodningsenheter nämns i empirin. Detta är således en procentuell del utifrån kodningsenheternas frekvens mot varandra, för att ge ett statistiskt svar utifrån vad empirin ger mest utrymme. Den kvantitativa delen ger därmed en mer statistisk bild och kommer kunna komplimentera den kvalitativa analysen för att ge ett mer exakt svar.⁵³

Kodningsenheterna får ett positivt utfall när de nämns eller negativt utfall när de inte nämns. Som kan ses men även ges en vidare förklaring till i tabell 1.⁵⁴ Vidare har detta ytterligare sin förklaring i egenskap av att empirin som analyseras skall ses som en vägledning för försvarsmakten.⁵⁵ Tabellerna skapar en visuell tydlighet och en spårbarhet kring hur tillvägagångssättet i analysen går till.

Typen av kodning som genomförts skapar basen för tolkningar som syftar till att svara på samtliga frågor i studien. I sammanhanget är det inte avgörande hur ofta kodningsenheterna nämns i texten. Förklaringskraften i analysen är att det också kan visa på i vilket sammanhang eller kontext det nämns, vilket tolkningar ger närmre förklaring till i resultatet. Det är intressant att kunna påvisa om kodningsenhet eller värdeord nämns men också påvisa om det inte nämns, vilket enligt tidigare blir ett negativt resultat, men nämns kodningsenheterna flera

⁴⁸ Denk, Thomas, *Komparativ metod*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, (2002), S.62 - 63

⁴⁹ Esaiasson, *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, S.103

⁵⁰ *Ibid.*, S.102

⁵¹ Bergström, Göran & Boréus, Kristina, *Textens mening och makt*, S.55

⁵² Bergström, Göran & Boréus, Kristina, *Textens mening och makt*, S.50

⁵³ Johannessen, Asbjørn & Tufte, Per Arne, *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, S.76

⁵⁴ Bergström, Göran & Boréus, Kristina, *Textens mening och makt*, S.55

⁵⁵ Försvarsmakten, *Militärstrategisk doktrin med doktrinära grunder*, in, 1st ed., Stockholm, (2012),

<<http://docplayer.se/7241863-Militarstrategisk-doktrin-med-doktrinara-grunder-msd-12.html>>

[Hämtad 21 April 2018] S.5

gångar fås ett ännu positivare resultat utifrån vägningen av procent som görs i den kvantitativa delen av analysen, där kodningsenheternas utrymme vägs mot varandra.⁵⁶

Tabell 1 kodschema skapat utifrån teorin, ger en sammanfattad förklaring till hur frekvensen mäts när kodningsenheter och värdeord nämns. Men även vilken positiv inverkan det får om kodningsenheterna nämns samt vilka negativa effekter det kan få om de inte nämns

Kodningsenheter:	Positiva effekter och värdeord:	Negativa effekter:
Manöverkrigföring	Medför en förmåga till initiativ och ett decentraliserat sätt att leda vilket behövs för att hantera en decentraliserad fiende.	Medför inte förmågan till att hantera en decentraliserad fiende som sprider sig över större ytor.
Legitimitet	Vid bibehållen legitimitet behåller en försvarare befolkningen på sin sida vilket försvårar fiendens operationer emot dem.	Vid förlorad legitimitet kommer fienden att ha lättare att genomföra operationer och även kunna vända befolkningen emot en försvarare.
Synergi	Flexibilitet och samarbete gör en försvarare starkare och skapar grunden för att kunna hantera hot på rätt instans vid rätt tillfälle.	Utan synergier blir en försvarare svagare men frångår också möjligheten till att ha ett effektivt nätverk som organisation som beskrivs nedan.
Människor	Då teknologin vid en lågintensiv konflikt beskrivs som svår att nyttja effektivt måste alltid välutbildade människor vara en försvarares främsta vapen. Då välutbildade människor kan lära sig att utnyttja teknologin effektivt.	Utan välutbildade, kreativa människor förlorar försvararen möjligheter till utveckling och att bli farligare mot en fiende som är under ständig utveckling. Personalen är försvarares viktigaste resurs.
Nätverk	När en effektivare ledningsstruktur genom nätverk skapas, bygger en försvarare möjligheter till initiativ och kreativitet mellan ledningsnivåer och myndigheter.	Nyttjar inte en försvarare möjligheten att använda sig utav nätverk som organisation ökar ledtider och de blir ineffektiva mot en fiende som verkar över hela spektrumet.
Kommunikation	Att kunna slå mot fiendens kommunikation samt verka i informationsmiljön är av största vikt för att försvåra deras ledning och möjligheter till att organisera sig. Lyckas en försvarare med detta blir fiendens angrepp osammanhängande och ineffektiva.	Kan kommunikationen inte påverkas blir fiendens möjligheter till att genomföra effektiva anfall svårare att försvara sig emot.

⁵⁶ Bergström, Göran & Boréus, Kristina, *Textens mening och makt*, S.80

3.3 Metoddiskussion validitet och reliabilitet

Metoden som används i denna studie är en kvalitativ innehållsanalys där kodningsenheter som valts från teorin har använts som grund för analysen.

Validiteten utgår ifrån i vilken utsträckning studien mäter det den avser mäta, samt i vilken utsträckning studiens operationalisering motsvarar den teoretiskt grundläggande definitionen. Denna studie visar genom tabeller en spårbarhet utifrån teorin hur mätningen har gått tillväga, samt vilka sökorden har varit för att möjliggöra denna mätning och svara på forskningsfrågan. Operationaliseringen är vidare tydligt beskriven för att möjliggöra en intersubjektivitet exempelvis genom kodschemat. Vidare är en viktig del av validiteten att underlaget får en så rättvis tolkning som möjligt vilket vidare ges förklaringar till i tabellerna som nyttjas i studien. Svagheten i denna studie kan anses vara min subjektiva bedömning av empirin, dock är denna bedömningen baserad utifrån teorin vilket tillför mer trovärdighet.⁵⁷

Reliabiliteten frågar hur mätningarna är genomförda, dess tillförlitlighet, samt hur studiens underlag har samlats in och bearbetats. Genom att utföra upprepade mätningar som ger samma resultat kan detta verifieras. Om detta låter sig göras tyder detta på en god intersubjektivt prövbarhet. Utifrån detta resonemang anses studien uppfylla både validitet och reliabilitet genom den spårbarhet som har skapats för hur studien är utförd.⁵⁸

3.4 Material och källkritik

Källkritiken är viktig för att kunna säkerställa att materialet som ligger till grund för analysen i studien är av kvalitet, detta har skett utifrån fyra källkritiska regler: autenticitet, trovärdighet, representativitet och meningsfullhet.⁵⁹ Källkritiska regler syftar till att hjälpa forskare genom att avgöra hur trovärdig en källa är samt bedöma dess möjliga användbarhet i en studie.⁶⁰

Studiens material har granskats enligt följande kriterier:

Autenticitet, är materialet äkta eller är det på något sätt förfalskad eller planterad för att vilseleda?

Trovärdighet, är innehållet och påståendena som materialet vill förmedla trovärdiga, går redogörelsen att bekräfta, är materialet utan förvrängningar?

Representativitet, är materialet typiskt för den kategori det tillhör?

Meningsfullhet, är materialet tydligt och begripligt?⁶¹

Samtliga artiklar som står för forskningsöversikten samt problemformuleringen är peer-review granskade. Vilket innebär att de granskats av andra forskare innan de har tillåtits en publicering. Vilket avsevärt höjer dess trovärdighet och möjliggör ett användande i studien.

Kommentarer på vald empiri:

⁵⁷ Bjereld, Ulf, Demker, Marie & Hinnfors, Jonas, *Varför vetenskap?: om vikten av problem och teori i forskningsprocessen*, 3., [omarb.] uppl., Studentlitteratur, Lund, (2009), S.112f

⁵⁸ Ibid., S.115f

⁵⁹ Bryman, A, *Samhällsvetenskapliga metoder*, Liber, Malmö, (2009), S.357

⁶⁰ Esaiasson, *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, S.288

⁶¹ Bryman, A, *Samhällsvetenskapliga metoder*, S.357

Militärstrategisk doktrin 2012 är en primärkälla utgiven av försvarsmakten. Samtidigt var det en formell inriktning och beskrivning för hur den militära verksamheten skulle omsättas i praktiken. Operativ doktrin 2014 är också den en primärkälla utgiven av försvarsmakten. Doktrinen inriktar hur den operativa och taktiska nivåns verksamhet skall bedrivas. Doktrinen är försvarsgemensam och representerar alla stridskrafter. Dessa två dokument bör ge goda möjligheter till att hitta kriterier som utifrån teorin nämns vara viktiga. Vilket gör dessa dokument intressanta och relevanta för denna utvärdering. Den operativa doktrinen bygger även på den militärstrategiska doktrinen vilket medför en positiv effekt för utvärderingen överlag.

3.5 Etik

Med denna studie kan jag inte se att enskilda människor blir berörda och ser därför inte att någon kan påverkas som skyddas av det grundläggande individskyddskravet.⁶²

För att studien skall bli lätt att förstå men även för att läsaren skall finna de texter som ligger till grund för min tolkning och studiens analys, finner läsaren referenser genom arbetets gång vilket skapar en transparens.⁶³

⁶² Johannessen, Asbjørn & Tuft, Per Arne, *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, S.61

⁶³ Esaiasson, *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, S.232-233

4. Analys

4.1 Fråga 1 – Militärstrategisk doktrin 2012

Kodningsenhet 1: Manöverkrigföring

I den militärstrategiska doktrinen nämns manöverkrigföring bland de viktigaste konceptuella faktorerna som ligger bakom försvarsmaktens agerande.⁶⁴ Vidare nämns det också om manöverkrigföring och dess fördelar såsom initiativ och ett decentraliserat sätt att leda, vilket ökar effektiviteten med striden.⁶⁵

Vidare nämns manöverkrigföring under direkt och indirekt metod. Där det beskrivs att indirekt metod är en förutsättning för att manöverkrigföringen skall bli framgångsrik. I fysisk mening innebär indirekt metod att agera mot minsta motståndets väg och i psykisk mening att agera mot den minst förväntade.⁶⁶

Doktrinen nämner manöverkrigföring som beskrivs vara ett sätt att föra krig mot både en överlägsen och en underlägsen motståndare. Där manöverkrigföring mot en underlägsen motståndare skapar ett stridsekonomiskt sätt att använda sina resurser på då resurserna fokuseras mot fiendens svaga sidor.⁶⁷

Manöverkrigföring nämns sammanfattningsvis syfta till att nå avgöranden genom en systemchock där grunden för att uppnå detta skall vara att tillämpa indirekt metod, men även nyttja kritiska sårbarheter. Slutligen ständigt sträva efter initiativet vilket beskrivs skall underlättas av uppdragstaktik.⁶⁸

Försvarsmakten och dess ingående förband ska sträva efter att tillämpa manöverkrigföring när så är möjligt. Den militärstrategiska nivån ska ge underlydande chefer den handlingsfrihet och det stöd som krävs för att kunna använda konceptet och åstadkomma denna typ av avgöranden.⁶⁹

För att uppnå en framgångsrik manöverkrigföring betonar doktrinen vikten av en korrekt utförd tyngdpunktsanalys, vilket också kan komma att ändras över tid.⁷⁰ Manöverkrigföringens kärna beskrivs vara förmågan till att ständigt ta initiativet, ha ett högt tempo och kunna rikta kraft mot kända och i striden blottade kritiska sårbarheter.⁷¹ Vidare kräver detta en väl

⁶⁴ Försvarsmakten, *Militärstrategisk doktrin med doktrinära grunder MSD 12*, (2012), S.120

⁶⁵ Ibid., S.120

⁶⁶ Ibid., S.125-126

⁶⁷ Ibid., S.126-127

⁶⁸ Ibid., S.127

⁶⁹ Ibid., S.127

⁷⁰ Ibid., S.128

⁷¹ Ibid., S.130

fungerande underrättelsetjänst som arbetar i ett högt tempo för identifiering av dessa sårbarheter.⁷² Manöverkrigföring kräver alltså god samordning för att kunna riktas mot rätt mål, en förståelse för högre chefs plan för att möjliggöra initiativ.⁷³

Manöverkrigföring mot irreguljära motståndare kräver en djupare förståelse för operationsmiljön. De kan inte betraktas som ett system på samma sätt som vid en reguljär motståndare, de blir snarare decentraliserade system av system, där tyngdpunkter och svagheter är svårare att analysera.⁷⁴ En analys bör ta större hänsyn till t.ex. politiska, ekonomiska och sociala förhållanden. Här är det viktigt att det militära maktmedlet samordnas med övrig verksamhet för att inte motverka den multifunktionella helhetseffekten.⁷⁵

Militärstrategisk konceptuell inriktning beskriver manöverkrigföring som ett viktigt konceptuellt militärt fokus. Väpnad strid skall grundas på principerna för manöverkrigföring.⁷⁶ Manöverkrigföring inom ramen för stabiliserande operationer får en annan tillämpning där den fysiska bekämpningen till stor del ersätts av den psykologiska påverkansdelen.⁷⁷

Vid lågintensivt reguljärt krig skall det militära maktmedlet verka parallellt med t.ex. de politiska, diplomatiska och ekonomiska maktmedlen som finns att tillgå. För försvarsmakten är manöverkrigföringen också här grunden till dess agerande.⁷⁸

Svar: Kriteriet uppfylls och nämns 20% av andelen.

Kodningsenhet 2: Legitimitet

Om en stat inte förmår att förse medborgare med de grundläggande funktionerna som säkerhet och ett fungerande rättssystem kan auktoritets och legitimitetskriser uppstå. I vissa fall kan även staten upplevas som hotet mot medborgarna, övriga aktörer kan då erövra makt.⁷⁹

Den irreguljära krigföringen beskrivs som ett krig mellan stater och icke statliga aktörer som syftar till att skapa legitimitet och inflytande över relevanta befolkningsgrupper.⁸⁰ Vidare beskrivs att en typ av asymmetri kan röra den legitimitet som föreligger hos parterna i konflikten.⁸¹ Om en stat angrips av t.ex. en icke statsstödd aktör finns asymmetrin i att den styrande makten har en politisk legitimitet, om den icke statsstödda aktören inte har motsvarande politiska legitimitet är inte denna aktör jämlig.⁸² Omgivningens syn på en aktör

⁷² Försvarsmakten, *Militärstrategisk doktrin med doktrinära grunder MSD 12*, (2012), S.130

⁷³ Ibid., S.130

⁷⁴ Ibid., S.131

⁷⁵ Ibid., S.131

⁷⁶ Ibid., S.144

⁷⁷ Ibid., S.145

⁷⁸ Ibid., S.147

⁷⁹ Ibid., S.18

⁸⁰ Ibid., S.27

⁸¹ Ibid., S.31

⁸² Ibid., S.31

spelar alltså en viktig roll i vilket inflytande samt legitimitet denne har.⁸³ Ofta får en aktör större inflytande om legitimiteten skapats utifrån en kulturell, etnisk eller religiös bas.⁸⁴

Vidare beskrivs legitimitet som en av de fem principer som noggrant skall beaktas vid t.ex. irreguljära konflikter och agerande med stabiliserande inriktning.⁸⁵

Legitimitet

Försvarsmaktens handlingar måste följa krigets lagar och eventuella handlingsregler. Dessa måste alltid uppfattas som motiverade och därmed legitima. En bristande legitimitet underminerar både verksamheten i operationen och det stöd som operationen behöver från opinionen och olika aktörer.⁸⁶

Vidare beskrivs det att legitimitet bibehålls genom att följa de styrningar och begränsningar som föreligger samtidigt som man strävar efter en återhållsamhet.⁸⁷ Operationer riskerar att eskalera och förlora legitimitet om försvarsmakten inte agerar opartiskt eller enligt givna mandat, försvarsmakten får ej agera favoriserande eller fördomsfullt.⁸⁸ Vidare beskrivs styrkan hos diplomati som ett resultat av flera faktorer däribland graden av legitimitet i olika situationer.⁸⁹

Vidare genom att följa formella som informella regelverk: lagar, insatsregler, folkrätt, mänskliga rättigheter och kulturella normer. Så skapas en handlingsfrihet genom operationens förstärkta legitimitet där initiativ kan bibehållas eller ökas.⁹⁰ Detta har störst inverkan vid insatser med stabiliserande inriktning där insatsens legitimitet är avgörande för att kunna nå målet.⁹¹

Den avgörande skillnaden i strategi och taktik vid reguljär och irreguljär krigföring är att kampen handlar om folkets vilja och förtroende i förhållande till statsmaktens legitimitet. Motståndaren verkar både dolt bland folket och tidvis i öppen strid, såväl traditionellt som med terrorkaraktär. Detta innebär att den militära förmågan måste kunna växla och anpassa fokus mellan att skydda folket lokalt över tiden samt genomföra direkta offensiva insatser av precisionskaraktär.⁹²

Svar: Kriteriet uppfylls och nämns 14% av andelen.

Kodningsenhet 3: Synergi

Synergieffekter krävs för att skapa en grundläggande framgångsrik strategi. Att samordna verksamheter på lägre nivåer så att deras resultat på högre nivå blir större än summan av de lägre nivåernas bidrag var och en för sig.⁹³ Krigföringens principer beskrivs genom koordinering mellan förband, system, myndigheter och organisationer där en synergieffekt

⁸³ Försvarsmakten, *Militärstrategisk doktrin med doktrinära grunder MSD 12*, (2012), S.37

⁸⁴ Ibid., S.37

⁸⁵ Ibid., S.62

⁸⁶ Ibid., S.67

⁸⁷ Ibid., S.67

⁸⁸ Ibid., S.67

⁸⁹ Ibid., S.74

⁹⁰ Ibid., S.99

⁹¹ Ibid., S.99

⁹² Ibid., S.134-135

⁹³ Ibid., S.53

kan åstadkommas som underlättar att uppnå de gemensamma målsättningarna. Detta samordnade agerande möjliggör att effekter från olika resurser kan kraftsamlas för att besegra motståndaren eller dominera en aktuell situation.⁹⁴

Flera olika medel används för att nå säkerhetspolitiska mål. De utnyttjas sällan eller aldrig enskilt utan det är synergien genom interaktionen mellan medlen som eftersträvas.⁹⁵

Multifunktionella strategier krävs för att åstadkomma bättre synergieffekt mellan stater och organisationer.⁹⁶ Under konceptuella faktorer beskrivs militärstrategisk kommunikation som samordning och koordinering av ord och handling samt av aktiviteter, kinetiska och icke-kinetiska. Denna kommunikation innefattar den strategiska och den operativa nivån där syftet är att genom synergier skapa önskade effekter för att nå målen.⁹⁷

Svar: Kriteriet uppfylls och nämns 5% av andelen.

Kodningsenhet 4: Människor

Strid karaktäriseras av dynamiken i mänsklig växelverkan, både djärva handlingar och kreativitet. Genom att utnyttja människans unika förmåga, psyke samt kapacitet för inläring kan förutsättningar för att hantera stridens osäkerhet uppfyllas. Det är människans kvaliteter som är avgörande för att kunna utnyttja tillfällena som kan leda till ett överläge.⁹⁸ Det är viktigt att kunna hantera de påfrestningar som våldet ställer människor emot genom återhämtning då strider växlar naturligt mellan maximal ansträngning och perioder med lugn.⁹⁹

Människor beskrivs som en del utav de avancerade system som observerar, värderar och utvärderar samt beslutar och agerar på informationsmiljön.¹⁰⁰ Syftet med militära maktmedel vid fredsfrämjande operationer är till del att vinna den lokala befolkningens sympati, vilket inte kan ske på befallning. Utan förtroende måste vinnas genom de människor som finns där försvarsmakten verkar.¹⁰¹

Människor är de som tillsammans bygger moralfaktorerna, vilka kan utgöras av ledarskap, värdegrund, etik och moral. I dessa kan t.ex. vilja, sammanhållning och förhållningssätt till förändringar ingå, vilket i förlängningen kan stärka vår krigföringsförmåga.¹⁰² Vidare beskrivs det att all personal i en insats skall ha kunskap om religiösa, kulturella och historiska förhållanden. Vilket också kan främja tilltro mellan människor.¹⁰³ Detta grundar sig i att alla människors värderingar har en grund i hur vi med avsikt påverkar andra människor, detta blir centralt för de som ingår i en militär enhet.¹⁰⁴

Vidare beskrivs det att ledarskap uppstår när det är nödvändigt att påverka människor för att åstadkomma det uppgiftsinriktade gemensamma handlandet. Slutligen är krig och konflikter

⁹⁴ Försvarsmakten, *Militärstrategisk doktrin med doktrinära grunder MSD 12*, (2012), S. 66-67

⁹⁵ Ibid., S.74

⁹⁶ Ibid., S.79

⁹⁷ Ibid., S.118

⁹⁸ Ibid., S.23

⁹⁹ Ibid., S.23

¹⁰⁰ Ibid., S.37

¹⁰¹ Ibid., S.46

¹⁰² Ibid., S.89

¹⁰³ Ibid., S.93

¹⁰⁴ Ibid., S.93

inte längre förbehållet militären, utan nu kan video direkt från oroshärdar länkas rakt in i människors vardagsrum.

Svar: Kriteriet uppfylls och nämns 18% av andelen.

Kodningsenhet 5: Nätverk

Doktrinutveckling är en komplicerad process, dess utveckling och förändring utav t.ex. en ledningsstruktur beskrivs kunna vara ett exempel på område där framtida uppdateringar kan behöva göras av doktrinen.¹⁰⁵ Till följd utav ledningskompressionen blir avståndet och relationen mer otydlig mellan strategisk, operativ, taktisk och stridsteknisk ledningsnivå.¹⁰⁶ Vidare beskrivs det att denna kompression möjliggörs som ett fenomen både av tekniska utvecklingar och en förändring av vår moderna kultur och dess syn på avstånd och gränser.¹⁰⁷

Alla i Försvarsmakten måste förstå ledningskompression. Agerandet från chefer och staber ska fokusera på att de övergripande målsättningarna nås, snarare än att procedurer och en strikt tillämpning av ledningsnivåer följs – även om dessa utgör riktlinjer för normal verksamhet.¹⁰⁸

Genom militärstrategisk kommunikation är målet att skapa enade budskap i allt tillgängligt medium och till alla relevanta intressenter samt att samordna verksamhet knuten till informationstjänst och informationsoperationer.¹⁰⁹

Svar: Kriteriet uppfylls och nämns 3% av andelen.

Kodningsenhet 6: Kommunikation

Terrorism används som en sorts kommunikation till folket, i början av ett uppror för att påvisa att de kan utmana överheten.¹¹⁰ Dagens välutvecklade informationsmiljö har en virtuell och fysisk aspekt och besitter ett snabbt och konstant kommunikationsflöde tack vare den moderna teknikutvecklingen.¹¹¹ Detta har tillfört flera distributionskanaler för media som också har fått ett större inflytande. Ett exempel på detta kan vara genomslagskraften som ”sociala media” har fått de senaste åren på internet.¹¹² Krigföringsförmågan påverkas av den infrastruktur som kan komma att nyttjas av stridskrafterna. Detta kan exempelvis röra sig om telekommunikation, IT med mera, i form av t.ex. telemaster/torn.¹¹³

Den militärstrategiska kommunikationen utformas så att den politiska viljan och dess intressen skall återspeglas i försvarsmaktens budskap.¹¹⁴ Informationstjänstens grundläggande uppgift är att skapa handlingsfrihet för chefer i planering samt i genomförandet och slutförandet av militära operationer. Informationstjänsten är ett strategiskt och operativt instrument för att utveckla intressenternas kunskap, inställning och engagemang, grunden för

¹⁰⁵ Försvarsmakten, *Militärstrategisk doktrin med doktrinära grunder MSD 12*, (2012), S. 5

¹⁰⁶ Ibid., S.32

¹⁰⁷ Ibid., S.32

¹⁰⁸ Ibid., S.55

¹⁰⁹ Ibid., S.118

¹¹⁰ Ibid., S.28

¹¹¹ Ibid., S.33

¹¹² Ibid., S.37

¹¹³ Ibid., S.106

¹¹⁴ Ibid., S.116-117

framgångsrik kommunikation går via att skapa relationer. Intressenterna kan beskrivas som soldater, anhöriga, beslutsfattare och allmänheten.¹¹⁵

Idag har den enskilde medborgaren möjligheten att distribuera information som har kraften att påverka samt ändra den allmänna opinionen, vilket i sin tur påverkar den militära planläggningen på strategisk, operativ och taktisk nivå.¹¹⁶

Utöver det ökade medietrycket och möjligheten för var och en att sprida och ta emot information, har även den politiska karaktären, längden och komplexiteten på moderna konflikter samt motståndarens mer sofistikerade användning av propaganda, bidragit till att information sett till begreppet militärstrategisk kommunikation fått en allt viktigare roll.¹¹⁷

Militärstrategisk kommunikation avser samordning och koordinering av ord och handling på både den strategiska och operativa nivån samt koordinering av aktiviteter. Denna kommunikation skall genom synergier också syfta till att nå ett informationsöverläge.¹¹⁸

Den indirekta metodens tillvägagångssätt beskrivs bäst genom exploatering av en motståndares svagheter, både moraliskt, konceptuellt och fysiskt. Vitala funktioner som till exempel kommunikation, ledningsförmåga underhåll med mera faller offer för angrepp. Detta i syfte att påverka motståndaren på djupet och slå mot dess viktigaste funktioner för att rubba dess balans.

Svar: Kriteriet uppfylls och nämns 11% av andelen.

4.2 Fråga 2 – Operativ doktrin 2014

Kodningsenhet 1: Manöverkrigföring

Den indirekta metoden lämpar sig mot såväl reguljärt som irreguljärt uppträdande motståndare och att metoden är förknippad med manöverkrigföring.¹¹⁹ Offensiv inriktning beskrivs som att ta initiativet avseende tid, plats och styrkor i syfte att nå ett avgörande på egna villkor. Ofta är det kombinationen av dessa tre som gör att initiativet kan tas.¹²⁰

Den direkta metoden syftar till att begränsa motståndaren till att ta och bibehålla initiativet.¹²¹ Under rubriken *Stabsarbetsrytm* beskrivs det att informationsflödet vid en stab är högt men att det inte får hindra beslutsprocessen så att möjligheter till initiativ går förlorade.¹²² Slutligen står det att uppdragstaktik ska genomsyra försvarsmaktens verksamhet. Vilket innebär ett decentraliserat genomförande av operationen.¹²³

¹¹⁵ Försvarsmakten, *Militärstrategisk doktrin med doktrinära grunder MSD 12*, (2012), S.117

¹¹⁶ Ibid., S.118

¹¹⁷ Ibid., S.118

¹¹⁸ Ibid., S.118

¹¹⁹ Försvarsmakten, *Operativ doktrin 2014*, in, 1st ed., Stockholm, (2014),

<<https://www.forsvarsmakten.se/siteassets/4-om-myndigheten/dokumentfiler/doktriner/operativ-doktrin-2014.pdf>> [Hämtad 26 April 2018] S.65

¹²⁰ Ibid., S.63

¹²¹ Ibid., S.64

¹²² Ibid., S.86-87

¹²³ Ibid., S.71

Svar: Kriteriet uppfylls och nämns 4% av andelen.

Kodningsenhet 2: Legitimitet

Ur ett nationellt perspektiv ska försvarsmaktens förband nå ett avgörande så att minsta möjliga del av befolkningen och territoriet blir berört.¹²⁴ Vidare skall huvudfokus vara att skapa en avhållande effekt på en aktörs vilja att anfälla Sverige, flygvapenförband skall säkerställa skydd av befolkningen och infrastruktur samt samhällsviktiga funktioner. Dessa flygoperationer skall kunna genomföras oavsett typ av motståndare, konventionell, gerillakrig, uppror eller terrorism.¹²⁵ Vidare nämns kontroll av luftrummet som en viktig del i att skydda befolkningen, samhällsviktiga funktioner och infrastruktur.¹²⁶

Styrkors sammansättning skall vara tillräckligt stark för att kunna verka avskräckande mot inblandade aktörer samtidigt som ett förtroende byggs upp hos den civila befolkningen. Egna förband skall också ha förmågan till att skapa förutsättningar för andra aktörer samt organisationer att genomföra t.ex. humanitära operationer.¹²⁷ Under bedömning av operationsmiljön beskrivs det att civilbefolkningen är en faktor vid utformning av en plan, hur påverkas befolkningen av t.ex. egna, allierade, motståndaren samt andra aktörers aktiviteter?¹²⁸

Motståndaren och svenska förband agerar i en mångfacetterad miljö där civilbefolkningen utgör en naturlig del. Krigsförbandens verksamhet påverkar de civila, deras livsnödvändiga behov och de civilas inställning till förbandens närvaro, vilket kan vara avgörande för operationens utgång. Förbanden måste därför ta hänsyn till civil närvaro i planering och genomförande av operationer.¹²⁹

Slutligen måste markoperationer i befolkade områden ta hänsyn till de friktioner och oförutsägbara händelser som uppstår vid mänsklig närvaro och verksamhet. De kan utgöra friktioner i form av att försvåra det förväntade händelseförloppet.¹³⁰

Svar: Kriteriet uppfylls och nämns 4% av andelen.

Kodningsenhet 3: Synergi

Gemensamma operationers summa är större än enskilda operationer. Med denna synergieffekt kan taktiska chefer och deras förbands enskilda förmågor kombineras för att öka möjligheten till att nå gemensamma mål.¹³¹ Resurser är ofta en brist vilket gör att synergieffekter kring hur förband används kopplat till tid och rum blir en viktig del av operationskonsten.¹³² Vidare står det att om förband och förmågor samordnas framgångsrikt kan operativa synergieffekter uppnås.¹³³

¹²⁴ Försvarsmakten, *Operativ doktrin 2014*: Stockholm, (2014), S. 38

¹²⁵ Ibid., S.47

¹²⁶ Ibid., S.49

¹²⁷ Ibid., S.66

¹²⁸ Ibid., S.76-77

¹²⁹ Ibid., S.77

¹³⁰ Ibid., S.78

¹³¹ Ibid., S.14

¹³² Ibid., S.15

¹³³ Ibid., S.16

Operationsplanering skall beskriva hur förbanden skall disponeras till tid och rum för att använda samtliga resurser optimalt och genom detta skapa synergieffekter.¹³⁴ Under punkten ledning och indelning för specialförband beskrivs en förutsättning för framgångsrik ledning som tydliga och korta beslutsvägar till högsta ledningsnivå, främst för att tillgodose kraven på operationssekretess, tempo och flexibilitet samt tillgången till information och underrättelser.¹³⁵ Specialförbanden skall även kunna etablera en initial närvaro i ett område samt öka ömsesidigt samarbete samt stödja genomförandet av gemensamma och fullskaliga operationer.¹³⁶ Under operationens avslutning beskrivs det att rätt budskap avseende militära, politiska och andra lösningar kräver omfattande samarbete med civila organisationer, aktörer och expertis. Detta tenderar att ofta bli förbisett.¹³⁷

Svar: Kriteriet uppfylls och nämns 3% av andelen.

Kodningsenhet 4: Människor

Det komplexa med att uppnå kontroll över ett visst landområde beskrivs som förbandens kontroll över människor, samt den infrastruktur som finns där.¹³⁸ Teknologi har betydelse men framförallt människors vilja och sammanhållning har stor påverkan. Därför måste planering av en operation innehålla faktorer så att inte operationens syfte omintetgörs till följd utav brist på hänsyn till gender, religion, kulturella, sociala samt speciella etniska förhållanden som kan existera.¹³⁹

Personal, tillgängliga staber och förband beskrivs som några av chefens viktigaste resurser. Dessa ingår bland de viktigaste byggstenarna i de fysiska faktorerna som utgör krigföringsförmågans tre grundpelare.¹⁴⁰

Om speciella förhållanden råder eller om krisen ställer krav på särskilt utbildad personal så kan detta styra valet av förband, där logistiken och risknivån samtidigt är en faktor.¹⁴¹ Personal ingående i ORSG behöver relevant utbildning och träning kopplat till den grad av risk de utsätts för.¹⁴² Markoperativ verksamhet är personalkrävande kopplat till skyddskrävande markbundna strukturer.¹⁴³

Militära operationer innebär osäkerheter och risker, som till del har sina grunder i hur egna och motståndarens operationskonst, taktik och materiel utvecklas med tiden. Detta innebär att ingen operation är någon annan helt lik, och att militära förband och personal alltid anpassar uppträdande och taktik inför, under och efter operationer. Sådan anpassning och utveckling leder till värdefull kunskap som behöver tas till vara och spridas i resten av Försvarmakten för att optimera den egna operativa effekten.¹⁴⁴

¹³⁴ Försvarmakten, *Operativ doktrin 2014*: Stockholm, (2014), S. 72-73

¹³⁵ Ibid., S.59

¹³⁶ Ibid., S.56

¹³⁷ Ibid., S.90

¹³⁸ Ibid., S.79

¹³⁹ Ibid., S.79-80

¹⁴⁰ Ibid., S.21

¹⁴¹ Ibid., S.68-69

¹⁴² Ibid., S.74

¹⁴³ Ibid., S.78

¹⁴⁴ Ibid., S.91

Svar: Kriteriet uppfylls och nämns 7% av andelen.

Kodningsenhet 5: Nätverk

Under funktionsplanering vilket beskrivs kräva samordning mellan flera ledningsnivåer, kan detta åstadkommas genom beredningar, t.ex. fältarbetsberedningar.¹⁴⁵ Alla ledningsnivåer behöver hantera samtliga tidsperspektiv kontinuerligt. Genom ett integrerat informationsutbyte, nivåerna emellan stödjer de varandra inom ramen för respektive pågående, kommande och inriktande verksamhet.¹⁴⁶ Effektiv ledning kräver en beslutsprocess som tillåter att besluten fattas vid rätt tid och rätt nivå. En stabsarbetsrytm ska behandla alla tidsperspektiv, detta kräver en samövad organisation som kan ta beslut och agera snabbt.¹⁴⁷

Samverkan och samordning mellan förband och civila myndigheter stödjer och ger uthållighet till markoperationer.¹⁴⁸ Operationer skall kunna genomföras integrerat med andra myndigheter, organisationer, svenska, internationella och lokala.¹⁴⁹ Marintaktisk ledning delger kustbevakningen aktuell sjölägesinformation för vidarebefordran till övriga myndigheter.¹⁵⁰ Hemvärnsförbandens tillgänglighet och lokalkännedom skall tas tillvara på i samband med stödinsatser åt andra myndigheter eller civila aktörer.¹⁵¹

Svar: Kriteriet uppfylls och nämns 8% av andelen.

Kodningsenhet 6: Kommunikation

Informationsmiljön inkluderar cybermiljön samt utgör ett stridsrum. Här kan striden till sin form vara skild från eller en integrerad del av den fysiskt mer traditionella militära striden.¹⁵²

Den indirekta metoden förutsätter att egna operationer sker där motståndaren har begränsad förmåga eller inte har förväntat sig det. Detta innebär att angrepp bör ske på motståndarens djup och slå mot kommunikationslinjer, ledningsförmåga och kritiska sårbarheter.¹⁵³

I informationsmiljön kan försvarsmaktsgemensamma förband uppnå verkan, men även göra analyser och värdera miljön vilket stödjer den operativa chefen.¹⁵⁴

Svar: Kriteriet uppfylls och nämns 4% av andelen.

¹⁴⁵ Försvarsmakten, *Operativ doktrin 2014*: Stockholm, (2014), S. 84

¹⁴⁶ Ibid., S.85-86

¹⁴⁷ Ibid., S.86

¹⁴⁸ Ibid., S.36

¹⁴⁹ Ibid., S.38

¹⁵⁰ Ibid., S.42

¹⁵¹ Ibid., S.61

¹⁵² Ibid., S.82

¹⁵³ Ibid., S.65

¹⁵⁴ Ibid., S.61,32

Tabell 2 Sammanfattar andelen av utfall som olika kodningsenheter getts i procent avrundat till närmaste heltal från analysen av empirin, Denna andel är således utifrån kodningsenheternas frekvens mot varandra för att möjliggöra en spårbarhet av vilket kriterium som getts mest uppmärksamhet i empirin

Empiri analyserad	Strategisk nivå: MSD12	Operativ nivå: OPD14
Kodningsenhet		
1. Manöverkrigföring	20%	4%
2. Legitimitet	14%	4%
3. Synergi	5%	3%
4. Människor	18%	7%
5. Nätverk	2%	8%
6. Kommunikation	11%	4%

4.3 Fråga 3 - Jämförelse

Kodningsenhet 1, manöverkrigföring

Strategiska nivån nämner manöverkrigföring mer ingående och ger en grundlig förklaring av dess innebörd, samt en strävan mot att alltid tillämpa manöverkrigföring när så är möjligt. Manöverkrigföring är bland det viktigaste för försvarsmaktens agerande, där initiativet och dess decentraliserade sätt att leda är av stor vikt, vilket samtidigt ökar effektiviteten med striden. Vidare är den indirekta metoden en förutsättning för att manöverkrigföringen skall bli framgångsrik. Där kopplar den operativa nivån an genom att beskriva den indirekta metoden som lämpar sig mot en reguljär såväl som en irreguljärt uppträdande motståndare där den indirekta metoden är förknippad med manöverkrigföring. Operativa nivån nämner vidare en offensiv inriktning där initiativet avseende tid, plats och styrkor syftar till att kunna nå avgöranden på egna villkor.

Kodningsenhet 2, legitimitet

Strategiska nivån förklarar varför legitimiteten utgör en viktig grund i konflikter då omgivningens syn på en aktör spelar en viktig roll i vilket inflytande denne får. Ett stöd från opinionen och andra aktörer kan skapas genom att handla enligt krigets lagar då detta uppfattas som motiverade och blir därmed legitima. För att lyckas med detta beskrivs personal som en viktig del då de står i centrum för att agera rätt i alla situationer, vilket skapar ett förtroende från omgivningen. Den operativa nivån beskriver att ett avgörande skall nås där minimal påverkan av befolkningen sker. En avhållande effekt skall delvis syfta till att detta mål uppnås, där flygvapenförband nämns som en viktig bidragande faktor för skyddet av

befolkningen. Vidare är styrkors sammansättning en viktig del där sammansättningen skall vara stark nog för att verka avskräckande samt bygga ett förtroende hos befolkningen.

Kodningsenhet 3, synergi

Båda nivåer beskrivs det tydligt att gemensamma operationers summa är större än enskilda operationers. Strategiska nivån beskriver att synergier krävs för att skapa en grundläggande framgångsrik strategi. Det står också att krigföringens principer för att nå gemensamma mål utgår från den synergieffekt som kan skapas mellan förband, system, myndigheter och organisationer, vilket beskrivs på både strategisk och operativ nivå genom samordning. På den operativa nivån är disponering kopplat till tid och rum av vikt för att kunna uppnå en synergieffekt. Slutligen på den strategiska nivån beskrivs det att multifunktionella strategier krävs för att uppnå en synergieffekt mellan stater och organisationer, vilket på den operativa nivån bör omfattas av gemensamma operationer.

Kodningsenhet 4, människor

Strategiska nivån menar att människan kan utnyttja tillfällen för att skapa ett överläge gentemot motståndaren. Samtidigt som vikten av att kunna hantera de friktioner som människor kan ställa oss inför är av största vikt, egna som utomstående. Vidare kan inte tekniken ersätta mänskliga tillkortakommanden, vilket också får sitt gehör på den operativa nivån där teknologi beskrivs ha betydelse, men människans vilja och sammanhållning har större påverkan. På den operativa nivån beskrivs aspekten av människor, kopplat till att skapa kontroll över ett visst område för förbanden som en komplex del. På båda nivåerna beskrivs människor som den viktigaste resursen för att stärka vår krigföringsförmåga då människor utgör chefens viktigaste resurser samt moraliska faktorer, ledarskap, värdegrund och etik.

Kodningsenhet 5, nätverk

Strategiska nivån beskriver ledningsstrukturer som ett område där uppdateringar kan behöva göras i framtiden. Vidare nämns ledningskompressionen som en faktor till att relationen mellan ledningsnivåer kan bli otydlig. Ledningskompressionen syftar till att målsättningar nås, där uppgiften står i fokus, istället för att bibehålla en strikt ledningsstruktur. Den operativa nivån speglar detta genom ett integrerat informationsutbyte mellan nivåer, där stöd ges mellan nivåer för att inrikta all verksamhet. Vidare för att effektivisera ledningen skall besluten kunna fattas vid rätt tid och rätt nivå.

Kodningsenhet 6, kommunikation

Strategiska nivån påvisar vikten av tydlig kommunikation från försvarsmaktens sida då detta påverkar dess trovärdighet. Att nå ett informationsöverläge genom militärstrategisk kommunikation anses viktig för att koordinera aktiviteter. Den indirekta metoden skall slå mot motståndarens vitala funktioner och påverka på djupet, exempelvis dess kommunikation och ledningsförmåga. Här tydliggör operativa nivån det stridsrum som information och cybermiljön utgör. Antingen som integrerad eller skild från den fysiska traditionella striden. Den operativa nivån beskriver också den indirekta metoden och dess påverkan mot motståndarens kommunikationslinjer och ledningsförmåga på djupet av största vikt där motståndaren inte har förväntat sig det.

Slutsats jämförelse: Ledningsnivåerna har en integrering genom samtliga kodningsenheter vilket blir positivt för studien och dess resultat, samt enligt teorin stärker detta statens försvarsförmåga. Vidare ger den strategiska nivån en mer nyanserad och generellt bred bild som enligt teorin samspelar med doktriner som syftar till att skapa förändring och utveckla organisationen. Den operativa nivån blir kortare i sitt framställande som tydliggörs i tabell 2 men är mer tydlig i vad man vill uppnå och lutar åt en mer utbildande/styrande variant av doktrin.

5. Resultat

I de två analyserade dokumenten framgår en bred variation av information om hur förberedda på hoten vi kan tänkas vara. Det som fått minst plats enligt studien är kodningsenheterna synergi och nätverk. MSD 12 nämner enbart nätverk 2% av andelen samt på ett relativt kortfattat sätt. Där ledningskompressionen får störst utrymme då det kan leda till otydlighet mellan ledningsnivåer, men syftar till att uppgiften skall få stå i fokus. Mer kraft läggs dock vid MSD 12 åt synergi som får 5% av andelen där det nämns att synergier krävs för att skapa en framgångsrik strategi. Även om det är lite överlag för studien och endast nämns 3% av andelen vid den operativa nivån finns det en samstämmighet mellan ledningsnivåerna, vilket ändå blir positivt för studien som helhet. Den operativa nivån beskriver att tid och rum är av stor vikt för att möjliggöra synergi med striden.

OPD 14 utmärker sig och nämner nätverk 8% av andelen där kraften läggs på det integrerade informationsutbytet mellan ledningsnivåer, där stöd skall ges sinsemellan för att inrikta verksamheten. Kravet är att beslut skall kunna fattas vid rätt tid och rätt nivå vilket blir ett mycket starkt resultat kopplat till teorin. Detta beskrivs dock kräva en samövad organisation. Detta kopplar an till den mer utbildande och inriktande rollen som krävs för en doktrin som skall stå för genomförandedelen av operationer.

MSD 12 nämner kommunikation 11% av andelen och visar på vikten av tydlig kommunikation, följa andra aktörers kommunikation samt att besitta ett informationsöverläge genom den militärstrategiska kommunikationen. OPD 14 ger en kortfattad dock tydlig förklaring av kommunikation som nämns 4% av andelen där fokus läggs på att tydliggöra stridsrummet som informations och cybermiljön utgör och den indirekta metodens påverkan på fiendens ledningsförmåga.

Vikten av legitimitet har blivit iögonfallande då det beskrivs väl utifrån båda ledningsnivåerna. Även om MSD 12 nämner legitimitet 14 % av andelen kompletterar OPD 14 genom att nämna det 4% av andelen. En förståelse för vikten av legitimitet tydliggörs här genom en integrering mellan ledningsnivåerna. Den strategiska nivån nämner varför omgivningens syn på en aktör är av största vikt medans den operativa nivån förklarar hur vi skall minimera vår påverkan på befolkning och visa hänsyn vid lösande av våra uppgifter. Vilket också tydliggör skillnader mellan syften för doktrinerna.

Människor är den kodningsenhet som nämns flest gånger 25% för båda ledningsnivåerna tillsammans med ett detaljerat innehåll. Strategiska nivån uppmärksammar människans unika förmågor vilket även den operativa nivån knyter an till och uppmärksammar att människor är viktigare än teknologi även om teknologi har betydelse. Människor är för båda nivåerna den

viktigaste resursen. Vilket bidrar till ett positivt resultat för studien och kanske ännu mer i aspekten mellan integreringen av ledningsnivåerna.

Manöverkrigföring ges en bred och detaljerad förklaring vid MSD 12 både för innebörd och även avseende nyttjande samt är den kodningsenhet som nämns i störst andel vid en enskild doktrin. OPD 14 knyter an och förklarar att det decentraliserade sättet att leda skall bidra till initiativ samt genomsyra försvarsmaktens verksamhet men får endast 4% av andelen i utrymme. Detta resultat tyder även det på integrering och visar på olika syften med doktrinerna.

Det mest negativa med studien är det som nämns om synergi i MSD 12 som också påpekas nedan i diskussionen. Den multifunktionella strategin kan enligt teorin om fjärde generationens krigföring skada legitimiteten hos den drabbade staten och förvärpa situationen snarare än hjälpa.

Det mest positiva med studien är dess helhet. Utifrån punkten 2.7 teori för att förstå doktrin finner studien bevisligen denna integrering och koherens mellan ledningsnivåerna vilket höjer statens försvarsförmåga. Men pekar även tillsammans med integreringen och skillnaderna som finns i studien ut doktrinernas olika syften, MSD 12 står för vad vi ska *göra* i breda drag vilket pekar mot en förändrande doktrin enligt teorin, där OPD 14 står mer för den utbildande rollen vad vi ska *vara* och *varför*. Vilket studien inte avsåg att ge förklaring till från början.

5.1 Svar på forskningsfrågorna

1. *Vilka kriterier uppfyller militärstrategisk doktrin 2012 för att vara förberedd på hoten som fjärde generationens krigföring ställer?*

Samtliga kriterier uppfylls, dock finns det rum för förbättring avseende synergi, nätverk och hur den multifunktionella strategin kan skada statens legitimitet.

2. *Vilka kriterier uppfyller operativ doktrin 2014 för att vara förberedd på hoten som fjärde generationens krigföring ställer?*

Samtliga kriterier uppfylls, dock finns det rum för förbättring avseende kommunikation, som upplevs otillräcklig på den operativa nivån.

3. *I vilken utsträckning finns det en integrering av kriterier mellan militärstrategisk doktrin 2012 och operativ doktrin 2014 för att vara förberedd på hoten som fjärde generationens krigföring ställer?*

Det finns en genomgående integrering kopplat till samtliga kriterier, vilket ger en hög utsträckning av integrering och förberedelse kopplat mot de hot som teorin nämner.

6. Avslutning

6.1 Diskussion om resultatet

Det studien tyder på är att det finns ett bra samspel och en tydlig integrering från den strategiska nivån ner till den operativa nivån. Den strategiska nivån bidrar med en bredare förklaring till varför ingående delar är viktiga att förhålla sig till genom tydliga förklaringar, det är en kombination av breda och smala penseldrag. Där den mer pedagogiska förklaringen träder fram, den operativa nivån är mer rakt på sak och kortare i sina förklaringar men där det även förekommer en tydlighet i vad som måste åstadkommas och varför det är viktigt av en mer utbildande karaktär.

Det finns en tydlig spårbarhet mellan kodningsenheterna och dess förklaring mellan doktrinerna vilket får anses positivt utifrån teoriavsnitt 2.7 teori för att förstå doktrin. Vidare ges manöverkrigföringens förklaring och innebörd ett stort utrymme i den militärstrategiska doktrinen vilket kan ge en vidare förklaring till varför det endast nämns 4% av andelen på den operativa nivån, samt att detta ingår i den indirekta metoden. Den operativa nivån ger utöver detta flera indirekta exempel på företeelser som speglar manöverkrigföringens viktiga delar t.ex. initiativ och en decentraliserad ledning.

Studien tyder vidare på att legitimitet är en viktig ingående del i planeringsarbete men samtidigt ett förhållningssätt genom utförande av operationer och är något jag inte trodde skulle få lika mycket rum som det har fått i doktrinerna, vilket är intressant att se. Utifrån teoriavsnittet blir legitimiteten en grund för att hantera den fjärde generationens krigföring. Det är viktigt att bibehålla sin legitimitet genom aktiva åtgärder och en tydlig planering för att skapa förutsättningar och ett stöd för den fortsatta striden.

Synergi får en väldigt tydlig koppling mellan doktrinerna där det blir lätt att förstå vad man vill uppnå med gemensamma operationer. Dock är den multifunktionella strategin som skall åstadkomma en synergieffekt mellan exempelvis stater kopplat till den fjärde generationens krigföring svårare att se vilken nytta detta kan tillföra. Till följd av teoriavsnittet om legitimitet då detta rent utav skulle kunna göra mer skada än nytta. Krigföringens principer blir viktig för synergierna mellan försvarsmakten och andra myndigheter och organisationer, vilket också enligt teorin är av största vikt för att kunna nå effekt snabbare och vid rätt instans.

Vidare stämmer teorin om människor överens med studiens analys där båda doktrinerna anser teknologin vara underlägsen människor i aspekten av t.ex. vilja, sammanhållning och förmåga att hantera stridens osäkerhet. Under nätverk börjar doktrinerna snudda på det teorin är ute efter med en mindre byråkratisk ledningsstruktur. Att lösa uppgiften måste stå i centrum där ledningsförhållandena skall möjliggöra lösningar, med så lite friktioner som möjligt. Det integrerade informationsutbytet som beskrivs på den operativa nivån är det som troligtvis kommer närmast ett nätverk. Det intressanta är att den militärstrategiska doktrinen redan på förhand under förord beskriver att uppdateringar kring ledningsstrukturer kan vara ett utvecklingsområde för framtiden. Dock borde detta vara naturligt kopplat till de teknologiska framstegen som underlättar ett nätverk som exempel på ledningsstruktur för framtiden.

Studien vill se mer exempel på hur ett offensivt uppträdande mot motståndarens kommunikation och ledningsförmåga skulle kunna te sig. Dock avhandlas säkerligen denna information tydligare i andra styrande dokument.

Slutligen är resultatet för denna studie unikt för småstaten Sverige som har använts som ett generellt exempel för småstater. Men har kunnat ge ett gott bidrag mot forskningsluckan, studiens syfte och frågeställningarna. Resultatet blir starkt till följd av att en integrering finns mellan ledningsnivåerna där samtliga kodningsenheter eller värdeord blir representerade vilket gör att studien får ett än mer positivt resultat. Då det resulterar i att Sverige till en hög grad är förberedda på den fjärde generationens krigföring och hoten som det medför. Studien påvisade slutligen också doktrinernas olika syften genom en kombination av det kvalitativa och kvantitativa sättet att genomföra studien tillsammans med teorin om att förstå doktrin.

6.2 Återkoppling till teorin

Teorin är det som står för strukturen för analysen av empirin i studien, är välkänd och anses som den mest använda och diskuterade teorin i ämnet. Problemet i studien är empiriskt där ledningsnivåer och småstater utifrån forskningsöversikten ej är representerade. Valet av teorin har varit av största vikt för att ge studien ett rättvist resultat då teorin är det som påverkar resultat i störst utsträckning.

6.3 Återkoppling till metod

Forskningsfrågorna får anses vara besvarade men enligt tidigare i metodavsnittet är det svaga med studien min tolkning av empirin, som kan ha påverkats av min förförståelse där medvetenheten om mina egna bedömningar är av stor vikt vilket kan påverka resultatet och dess validitet. Det som kan påverka intersubjektiviteten är att kodningsenheterna är utvalda från det jag läst mig till i teorin vara av största vikt för att hantera fjärde generationens krigföring. Detta hanteras genom att alltid stödja mina argument med referat för att vidare få en spårbarhet. Reliabiliteten blir kopplad till min noggrannhet vid tolkningarna som görs genom hela analysen, en undersökning som tar detta i beaktning möjliggör en högre grad av felfrihet.¹⁵⁵ Jag anser att studien har mätt det den var avsedd att mäta.

6.4 Relevans för professionen

Studien visar med teorin om fjärde generationens krigföring som grund att småstaten Sverige uppfyller de kriterier som bedöms vara viktiga för att möta hoten, där även integreringen mellan ledningsnivåer har fått en stor plats i studien. Det visar även på de punkter som förbättringar kan göras. Dock ger detta enligt ovan inte ett resultat som gäller för alla småstater eftersom empirin endast utgör Sverige som ett generellt exempel.

6.5 Vidare forskning

För att kunna svara än mer kvalitativt på denna fråga bör vidare forskning fokuseras mot intervjuer för att kunna påvisa att verksamhetens personal följer styrande dokument. Även om doktriner riktas mot att kunna hantera t.ex. manöverkrigföring, legitimitet, och det viktiga hos människor bör intervjuer kunna synliggöra eventuella brister eller förtjänster tydligare. Dessa intervjuer bör inriktas mot alla nivåer för att möjliggöra den bredare synen och på detta sätt nå ett ärligare resultat.

¹⁵⁵ Bergström, Göran & Boréus, Kristina, *Textens mening och makt*, S.42-44

7. Källförteckning

7.1 Litteratur

- Arjun Subramaniam, *Strategies to Tackle Fourth Generation Warfare (4GW): An Aerial Perspective*, *Strategic Analysis*, 34:5, (2010)
- Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 3., [utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, (2012)
- Bjereld, Ulf, Demker, Marie & Hinnfors, Jonas, *Varför vetenskap?: om vikten av problem och teori i forskningsprocessen*, 3., [omarb.] uppl., Studentlitteratur, Lund, (2009)
- Bryman, A, *Samhällsvetenskapliga metoder*, Liber, Malmö, (2009)
- Denk, Thomas, *Komparativ metod*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, (2002)
- Edström, Håkan & Gyllensporre, Dennis, *Political aspirations and perils of security: unpacking the military strategy of the United Nations*, Palgrave Macmillan, Basingstoke, (2013)
- Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann E. & Wängnerud, Lena, *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, Femte upplagan, Wolters Kluwer, Stockholm, (2017)
- Försvarsmakten, *Militärstrategisk doktrin med doktrinära grunder*, in, 1st ed., Stockholm, (2012), <<http://docplayer.se/7241863-Militarstrategisk-doktrin-med-doktrinara-grunder-msd-12.html>> [Hämtad 21 April 2018].
- Försvarsmakten, *Operativ doktrin 2014*, in, 1st ed., Stockholm, (2014), <<https://www.forsvarsmakten.se/siteassets/4-om-myndigheten/dokumentfiler/doktriner/operativ-doktrin-2014.pdf>> [Hämtad 26 April 2018].
- Hammes USMC, Colonel Thomas X., *The Sling and the Stone: On War in the 21st Century* (Zenith Military Classics). Motorbooks International. Kindle Edition, E-bok, (2004)
- Hoiback Harald, *Understanding Military Doctrine, A multidisciplinary approach*, Routledge, (2013)
- Johannessen, Asbjørn & Tufte, Per Arne, *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, 1. uppl., Liber, Malmö, (2003)
- Michael Evans, *Elegant irrelevance revisited: A critique of fourth-generation warfare*, *Contemporary Security Policy*, 26:2, (2005)
- Michael J. Artelli & Richard F. Deckro, *Fourth generation operations: principles for the 'Long War'*, *Small Wars & Insurgencies*, 19:2, (2008)
- Pat Phelan, *Fourth Generation Warfare and its Challenges for the Military and Society*, *Defence Studies*, 11:1, (2011)

Posen Barry R., *The Sources of Military Doctrine: France, Britain, and Germany Between the World Wars*, Cornell Studies in Security Affairs, (1986)

Rod Thornton, *Fourth generation: A 'new' form of 'warfare'?* Contemporary Security Policy, 26:2, (2005)

Tim Benbow, *Talking 'Bout Our Generation? Assessing the Concept of "Fourth-Generation Warfare"*, Comparative Strategy, 27:2, (2008)

William S. Lind and Gregory A. Thiele, *4th Generation Warfare Handbook*. Castalia House. Kindle Edition, E-bok, (2016)

William S. Lind, *Understanding fourth generation war*, Military Review; Sep/Oct 84, 5; Military Database, (2004)